

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Katedra kulturních a náboženských studií

Teologická interpretace filmového díla Letopisy Narnie: Lev, čarodějnice a skříň

Bakalářská práce

Autor: Jiří Kubeš
Studijní program: B 7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Náboženská výchova
Vedoucí práce: Mgr. Jan Hojda, Th.D.

Hradec Králové

2016

Zadání bakalářské práce

Autor: Jiří Kubeš

Studium: P131445

Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Náboženská výchova

Název bakalářské práce: **Teologická interpretace filmového díla Letopisy Narnie: Lev, čarodějnice a skříň**

Název bakalářské práce AJ: The theological interpretation of the film work The Chronicles of Narnia: The Lion, the Witch and the Wardrobe

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Práce se věnuje teologické interpretaci filmového díla Letopisy Narnie: Lev, čarodějnice a skříň. Poukazuje na výrazný odkazovací potenciál filmu vzhledem k tajemství Kristova spásného díla. Práce nejprve předkládá základní metodologická východiska teologické interpretace uměleckého vyprávění. Poté se na základě sémantiky zmíněného filmu snaží ukázat jeho teologický smysl.

HOJDA, Jan. Obrazy člověk ve vybraných dílech literatury a filmu 20. století. HOŠEK, Pavel. C. S. Lewis. Mýtus, imaginace a pravda. HOŠEK, Pavel. Kouzlo vyprávění. Proměňující moc příběhu a ? křest fantazie? v pojetí C. S. Lewise. LEWIS, C. Letopisy Narnie.

Garantující pracoviště: Katedra kulturních a náboženských studií,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Jan Hojda, Th.D.

Oponent: ThLic. Petr František Burda, Th.D.

Datum zadání závěrečné práce: 25.11.2014

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Hradec Králové dne _____

_____
Jiří Kubeš

Anotace

KUBEŠ, Jiří. *Teologická interpretace filmového díla Letopisy Narnie: Lev, čarodějnice a skříň*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2016. 37 s. Bakalářská práce

Práce se věnuje teologické interpretaci filmového díla Letopisy Narnie: Lev, čarodějnice a skříň. Poukazuje na výrazný odkazovací potenciál filmu vzhledem k tajemství Kristova spásného díla. Práce nejprve předkládá základní metodologická východiska teologické interpretace uměleckého vyprávění. Poté se na základě sémantiky zmíněného filmu snaží ukázat jeho teologický smysl.

Klíčová slova: Ježíš, teologická interpretace, hřích, křesťanství

Annotation

KUBEŠ, Jiří. *The theological interpretation of the film work The Chronicles of Narnia: The Lion, the Witch and the Wardrobe*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2016. 37 s. Bachelor Degree Thesis.

The work devotes to the theological interpretation of the film adaptation, The Chronicles of Narnia: The Lion, the Witch and the Wardrobe. It refers to the noticeable potential of the movie, because of the secret, redemptive revelation of Christ. The work initially presents the basic methodological foundation of theological interpretation of the cine narrarion. Secondly, it tries to demonstrate its theological sense, throught the medium of semantics.

Keywords: Jesus, theological interpretation, sin, christianity

Poděkování

Za ochotu, velkou trpělivost a vstřícný přístup při psaní práce děkuji především vedoucímu mé práce Mgr. Janu Hojdovi, Th.D.

Obsah

Úvod.....	8
Metodologické ukotvení teologické interpretace filmového díla.....	9
1. Filmové zpracování podle románu C. S. Lewise	10
1.1 Filmové zpracování	10
1.2 Důležitost symboliky.....	10
1.3 Autor předlohy a režie filmu	11
1.3.1 Clive Staples Lewis.....	11
1.3.2 Andrew Adamson.....	12
1.4 O Narnii	12
2. Narnie, svět zjevující střed skutečnosti.....	13
3. Narnie a její symbolika	15
3.1 Odkrytí skříně.....	16
3.2 Vstup do Narnie.....	17
3.3 Cesta Narnií	18
4. Děti v příběhu	19
4.1 Edmund.....	20
4.1.1 Neposlušnost	20
4.1.2 Upadnutí do hříchu.....	22
4.1.3 Edmundova proměna.....	23
4.2 Lucie	24
4.2.1 Lidské dětství	25
4.2.2 Motiv prostředí jako odkazující skutečnost k lidskému nitru	26
5. Hřích a jeho podoba	27
5.1 Královna	27
5.2 Zima a temnota	28
6. Lev Aslan, pravý vládce Narnie.....	29
6.1 Lev Aslan.....	30
6.2 Satisfakční teorie Anselma z Canterbury	31
6.3 Communio v postavě Lva Aslana.....	32
6.4 Spása v jednotě s Kristem.....	33
Závěr.....	34
Použitá literatura	36

Úvod

Cílem této práce je poukázat na významový teologický potenciál vybraných témat ve filmovém díle *Letopisů Narnie: Lev, čarodějnice a skříň*.¹

Lidská bytost je obklopena uměním, zvláště v dnešní době, kdy se svět zmenšuje a televize a internet nám přináší řadu nových podnětů během jediné chvíle. Jsme obklopeni četností literatury, filmů, obrazů, hudby atd. Z důvodu sekularizace našeho světa, zvláště pak České republiky, nejateističtější země světa,² je potřeba ukázat aktuálnost, potřebnost a důležitost křesťanské zvěsti, která je určitým způsobem obsažena v každém lidském díle. Pro moderního českého člověka negativně se stavějícího ke všemu, co má cokoli společného s křesťanstvím, je pak téměř nemožné ukazovat krásu biblického příběhu. Tak se nám naskytá jedinečná možnost a to přes umění, které na první pohled nemá nic společného s křesťanskou zvěstí. Na tomto umění ukázat lidskou touhu po Bohu a lidské směřování k lásce. Z tohoto důvodu je pro nás film, jakožto médium nejvíce rozšířené, úžasnou příležitostí k nové konverzi lidstva. Je potřeba ukázat, jak filmové ztvárnění statečnosti, lásky, dobrodružství, přátelství a oběti odkazuje ke křesťanskému Bohu a jak tyto skutečnosti v biblickém pojetí a v životě člověka nabývají úplně nové dimenze.

Hlavním důvodem, proč jsem si zvolil toto téma, byla touha ukázat, že Boha je možné nalézt i mimo biblický příběh. Bůh je v každém lidském srdci a v samotných lidských životech. Je i v každém uměleckém díle, které má následně určitou potenci v odkazování k jedinečné skutečnosti, kterou je Bůh. Filmové dílo *Letopisů Narnie* jsem si zvolil hlavně z toho důvodu, že se interpretaci věnuji poprvé a intence samotného autora při tvorbě *Letopisů* byla zvýraznit křesťanskou zvěst. Z toho důvodu jsem považoval za rozumné pokusit se o interpretaci tohoto celku a tím se připravit pro další interpretace děl, které již tak jednoznačné nebudou.

Práce je vystavěna převážně na teologické literatuře a literatuře věnující se interpretaci samotného Lewisova myšlení a jeho díla. Jejím cílem je najít teologický smysl díla. Autorem, z kterého nejvíce v práci čerpám, je Pavel Hošek. Hošek se věnuje samotné interpretaci Lewise

---

¹ *Letopisy Narnie: Lev, čarodějnice a skříň* [Chronicles of Narnia: The Lion, the Witch and the Wardrobe] [film]. Režie Andrew ADAMSON. USA, Velká Británie, Buena Vista International, 2006.

² Srov. PETRÁČEK, T. *Sekularizace a katolicismus v českých zemích: specifické rysy české cesty od lidové cirkve k nejateističtější zemi světa*, s. 5-6, 25.

a jeho knižních děl. Mezi tituly, ze kterých budu čerpat především, patří *Cestu do středu skutečnosti*³ a *Kouzlo vyprávění*.⁴

Metodologické ukotvení teologické interpretace filmového díla

K tomu, abych mohl účinně a přehledně interpretovat filmové dílo, je nezbytné vytyčit si postup, kterým se v interpretaci budu ubírat. V této části kapitoly proto nejprve popíšu metodu, která nás bude provázet celou prací. Dále pak poukážu na logickou souslednost kapitol práce.

V práci se budu snažit o zachycení teologického smyslu, ke kterému příběh odkazuje. Z toho důvodu se v každé kapitole pokusím vystihnout hlavní sémantické prvky, které se v dané části nabízejí pro teologicky zaměřenou interpretaci. Následně nastíním jejich strukturální provázanost v příběhu. Po vyzdvižení hlavních témat a struktury se v kapitolách *Narnie zjevující střed skutečnosti*, *Narnie a její symbolika* a v kapitole *Děti v příběhu* zaměřím na antropologii díla, čili na to, jak struktura vybrané části příběhu odkazuje ke skutečnosti, kterou je člověk. Hlavním bodem výkladu v každé kapitole pak bude teologická interpretace vycházející ze sémantiky dané části.

V návaznosti na metodologický postup vymezení je také potřeba zmínit logickou významovou souslednost dílčích kapitol. V první části si kladu za cíl seznámit čtenáře se základní koncepcí týkající se samotného filmového díla *Letopisů Narnie*. Po obecném úvodu bude následovat kapitola, ve které představím celý svět Narnie jako svět schopný zjevovat to, co je ve světě reálném skryté či zamlžené. V teologické perspektivě je tak možné na svět Narnie nahlížet jako na svět duchovní. Díky tomuto odkrytí lze následně lépe porozumět třetí kapitole věnující se významové skutečnosti vstupu do světa Narnie, vstupu vedeného touhou poznat tajemno. Po vstupu do Narnie pak zvýrazním dva z hlavních protagonistů celého díla, kterými jsou Edmund a Lucie. V návaznosti na dětské účastníky putující novou skutečností vyzdvihnu motiv zla skrývajícího se za zimou a postavou čarodějnice. Nadějí k překonání zla se pro děti stává pouze vládce Narnie, Lev Aslan, který bude interpretován v poslední části práce. Práce si tak klade za cíl nejdříve uvést diváka do obecných struktur tematiky a následně ho provést od

---

³ HOŠEK, P. *Cesta do středu skutečnosti: směřování k nebeskému cíli duchovní pouti v myšlení a díle C. S. Lewise*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2014. ISBN 978-80-7325-347-9.

⁴ HOŠEK, P. *Kouzlo vyprávění. Proměňující moc příběhu a „křest fantazie“ v pojetí C. S. Lewise*. Praha: Návrat domů, 2013. 128 s. ISBN 978-80-7255-293-1.

vstupu do světa přes hlavní protagonisty a obtížnosti na ně čekající až k cíli a vyvrcholení příběhu, kterým je Lev Aslan a konečná korunovace.

1. Filmové zpracování podle románu C. S. Lewise

1.1 Filmové zpracování

Tato práce si klade za cíl poukázat na významový potenciál zpracování filmové adaptace knihy *Letopisy Narnie: Lev, čarodějnice a skříň*⁵ a nastínit její odkazovací možnosti vzhledem ke Kristovu spásnému dílu. V práci budu přihlížet k literárnímu dílu, nicméně se zaměřím na to, jak toto dílo rozvíjí film. Díky filmu, jakožto dílu odkazujícímu na svět prostřednictvím svého fikčního univerza,⁶ „může divák nahlížet na skutečnost doširoka otevřenými očima, ... tím je vnímání skutečnosti zesíleno a vystupňováno.“⁷ Tímto pohledem lze více zvýraznit určité významové prvky, které nám pomůžou více vystihnout symbolický potenciál díla, a tak dílo účinněji vyložit z pohledu jeho teologického poselství.

1.2 Důležitost symboliky

V práci se věnuji výkladu filmu a jeho symbolickým prvkům tak, jak odkazují k teologickému poselství. Z tohoto důvodu je pro nás symbolika jednou z klíčových momentů interpretace. Na symboliku není možné pohlížet čistě racionálně, sami bychom se uzavírali do bubliny, skrz niž není vidět. Smyslem symbolu je však vyvolání představ, je jím něco, co otevírá jednou daností jinou: symbol Lva Aslana může otevřít skutečnost Boha živoucího a jednajícího.⁸ V *Letopisech Narnie* můžeme zvýraznit určité prvky, více odkazující ke Kristovu poselství, neboť každé umělecké dílo má potenciál odkazovat k trojjedinému Bohu. „Dílo tak má přímo tendenci stát se znamením, obrazem, či symbolem reality.“⁹

---

⁵ LEWIS, C. *Letopisy Narnie*. Praha: Orbis pictus, 1991. 112 s. ISBN 80-85240-04-1.

⁶ Srov. HOJDA, J. *Obrazy člověka ve vybraných dílech literatury a filmu 20. století: teologicko-antropologické interpretace*, s. 10.

⁷ HOŠEK, P. *Cesta do středu skutečnosti: směřování k nebeskému cíli duchovní pouti v myšlení a díle C. S. Lewise*, s. 61.

⁸ Srov. MUCHOVÁ, L. *Vyslovit nevyslovitelné: didaktika uvádění do světa symbolů*, s. 9-12.

⁹ HOJDA, J. *Obrazy člověka ve vybraných dílech literatury a filmu 20. století: teologicko-antropologické interpretace*, s. 10.

1.3 Autor předlohy a režie filmu

V této části si kladu za cíl představit život C. S. Lewise, jeho postupnou konverzi, a přátele, kteří se v jeho životě pohybovali. Po představení autora předlohy v krátkosti představím také režiséra filmového zpracování.

1.3.1 Clive Staples Lewis

C. S. Lewis se narodil v roce 1898 v Belfastu. Po matčině smrti byl poslán na studia do Hertfordshire, dále studoval na Campbel Colledge a Malvern Colledge. Jeho první větší úspěchem bylo dosažení stipendia na Univerzity Colledge, Oxford. Poté byl v roce 1917 povolán do války, kde byl roku 1918 zraněn a převezen do nemocnice v Londýně. Svě dětství zasvětlil četbě klasické literatury. „Byl to student, který nemá žádný jiný zájem než číst a studovat“.¹⁰ Dne 22. května 1925 se stal lektorem na Mangalen College v anglickém jazyce a literatuře, kde byl zvolen na 5 let.¹¹ Sám se zásadně stavěl proti křesťanství, nebral ho více než pověst a mýtus. Tvrdil, že po Ježíšově smrti byl Ježíš nazýván Bohem. Objevil se další nový kult, což Lewis viděl jako další mytologii mezi mnoha.¹² Jeho konverze postupně začala díky válce, následně pak díky přátelství s J. R. R. Tolkienem, se kterým se poprvé setkal v roce 1926. Záhy se stal jeho dobrým přítelem a pomocníkem, ukazujícím mu smysl Boží existence. Tolkien však nebyl jediný, kdo měl na Lewise velký vliv. Mezi další přátele, kteří se podíleli na Lewisově konverzi, patří Charles Williams, Arthur Greeves a Hugo Dyson. Ti spolu byli i členy oxfordské skupiny Inklings. V roce 1929 Lewis konečně uznává, že nějaký Bůh existuje, nekloní se sice k Bohu křesťanskému, stále se totiž nedokázal smířit se smrtí a zmrtvýchvstáním Kristovým, ale přiznával, že se stal věřícím. Nestal se věřícím přímo v křesťanského Boha, nicméně nepopíral, že nakonec k tomuto Bohu nedojde.¹³ Poté, v roce 1931, uznává (na základě přesvědčení jeho přítelem Bartfieldem), že mytologie a její jazyk je důležitou, až klíčovou složkou v dějinách anglického jazyka. Tolkien však Lewisovi ukazuje něco víc než mýtus, ukazuje mu křesťanství, čili jak on sám tvrdil: „starý mýtus, který se stal skutečností.“¹⁴ Následně Lewis píše ve svém dopise „I have just passed of from believing in God to definitely believing in Christ – in Christianity. ...Dyson and Tolkien had a good deal to do with it.“¹⁵

---

¹⁰ CARPENTER, H. *The Inklings: C. S. Lewis, J. R. R. Tolkien and Their Friends*, s. 11.

¹¹ Srov. CARPENTER, H. *The Inklings: C. S. Lewis, J. R. R. Tolkien and Their Friends*, s. 17.

¹² Srov. CARPENTER, H. *The Inklings: C. S. Lewis, J. R. R. Tolkien and Their Friends*, s. 7.

¹³ Srov. CARPENTER, H. *The Inklings: C. S. Lewis, J. R. R. Tolkien and Their Friends*, s. 41.

¹⁴ CARPENTER, H. *The Inklings: C. S. Lewis, J. R. R. Tolkien and Their Friends*, s. 44.

¹⁵ CARPENTER, H. *The Inklings: C. S. Lewis, J. R. R. Tolkien and Their Friends*, s. 45.

Díky dlouhé době své konverze, kterou zdůvodňuje hlavně neatraktivností příběhů v Písmu, Lewis začíná tvořit vlastní příběhy, které mají potenciál odkazovat ke křesťanství.¹⁶ V roce 1950 tvoří Letopisy Narnie. Po pár letech, dne 22. listopadu 1963 ve věku 64 let Lewis umírá.

1.3.2 Andrew Adamson

Film zrežiroval Andrew Adamson, narozený 1. prosince 1966 na Novém Zélandě v Aucklandu. Svoji kariéru začal jako animátor až do doby, kdy se významně proslavil filmovým snímkem Shrek. Film Letopisy Narnie: Lev, čarodějnice a skříň zrežiroval v roce 2005. Reagoval tak svým způsobem na Petera Jacksona, jehož ztvárnění Pána prstenů mu ukázalo, že být věrný klasické anglické literatuře se v dnešní době vyplácí. A tak znovu doložil, že anglická literatura má váhu, v tomto případě v podobě ztvárněné Lewisem. Díky tomu se Adamson snažil věrně držet knižní předlohy, aby dokázal váhu a sílu anglické literatury.¹⁷

1.4 O Narnii

V roce 1950 vznikají Letopisy Narnie, a to jejich první díl: Lev, čarodějnice a skříň, který v práci analyzuji. Když Lewis předčítal své dílo Tolkienovi, dostalo se mu od něho zavržení. Kritizoval hlavně rychlost, s kterou Lewis své příběhy napsal, dále nedůslednost v detailech, na kterých si Tolkien zvláště zakládal. Samotné vytvoření Pána prstenů mu trvalo jedenáct let a stále nebyl hotov.¹⁸ I přes Tolkienovu kritiku se však Lewisovo dílo stalo známou a oblíbenou pohádkou ve světě čtenářů a filmových diváků.

Hlavní důvod psaní Letopisů Narnie a dalších děl byl ten, že chtěl dát „starým a předčasně opuštěným pravdám svěží a inspirující poetický výraz.“¹⁹ A tak nás Letopisy Narnie zavádějí doprostřed pohádkového světa, fantazijní skutečnosti. Do tohoto světa vstupují čtyři děti starou skříň. Po objevení čarovné země putují Narnií a zjišťují, že jejich úkolem je naplnit proroctví, týkající se jednoho každého z nich. Snažíce se zachránit svého mladšího bratra, polapeného zlou čarodějnici se děti vydávají za Aslanem. Ten jim pomáhá najít jejich sourozence,

---

¹⁶ Srov. CARPENTER, H. *The Inklings: C. S. Lewis, J. R. R. Tolkien and Their Friends*, s. 47.

¹⁷ Srov. Andrew Adamson. *Director, Writer*. [online]. New Zeland: nzonscreen, 2005 [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.nzonscreen.com/person/andrew-adamson/biography>

¹⁸ Srov. CARPENTER, H. *The Inklings: C. S. Lewis, J. R. R. Tolkien and Their Friends*, s. 222-225.

¹⁹ HOŠEK, P. *Cesta do středu skutečnosti: směřování k nebeskému cíli duchovní pouti v myšlení a díle C. S. Lewise*, s. 17.

obětovává se za něho a předává tak vládu do rukou Petra, nejstaršího z rodiny a do rukou jeho bratra a sester. Tak děti, ve jménu Aslana, bojují se zlou čarodějnici. Boj by však byl prohraný, kdyby byl Aslan v poslední chvíli nepřišel a čarodějnici neporazil. Po vítězném boji korunuje Aslan každého z rodiny Pevensiových za vládce Narnie.

V příběhu jsou zvýrazněny určité symbolické prvky mající potenci v odkazování ke křesťanskému tajemství víry. V následujících pěti kapitolách se pokusím vyzdvihnout a ukázat na jejich odkazovací potenciál, směrem ke Kristovu spásnému dílu, teologii dějin a celé skutečnosti, kterou je člověk.

2. Narnie, svět zjevující střed skutečnosti

Poté, co jsem nastínil základní strukturu příběhu, se v této části zaměřím na obecné uchopení celé skutečnosti, kterou autor nazval Narnií. Hlavním rozebíraným tématem bude motiv sta let v zimě bez Vánoc, dalším tématem pak bude inverze autority. Děti se stávají těmi, na kterých leží celý osud světa. Třetím důležitým prvkem bude nové ztvárnění zla, vystupňovanost narušení vztahů, zvláště znázorněné postavou Edmunda a jeho rebelií. Poslední skutečností, na kterou chci poukázat, bude nezastupitelnost dětských účastníků v příběhu. Pokusím se ukázat, jak ve světě Narnie nabývá vše nové vážnosti a skutečnosti. Tato část práce si tak klade zvláště za cíl určitým způsobem poukázat na paralelu mezi fikčním světem, který představuje země Anglie a země Narnie, a reálným světem představovaným světem skutečným a světem duchovním.

Moc čarodějnice je v zemi Narnie zvýrazněna sty lety bez Vánoc. Její síla se stává skutečnou v podobě zimy, která brání jakémukoliv štěstí. Symbolicky nás odkazuje k času zimy, bez Vánoc. Už při vstupu do země tak dětští protagonisté pociťují nevlídnost zimy pokrývající celý svět Narnie. Po vejítí do Narnie pak poznávají, že na ně není nahlíženo jenom jako na pouhé děti, jak tomu bylo v Anglii. Obyvatelé Narnie na ně hledí jako na ty nejdůležitější bytosti v celé kouzelné zemi. Při cestě Narnií se však ztrácí jeden člen rodiny, Edmund, který se svou neposlušností dostává až do spárů čarodějnice. Jeho neposlušnost je v příběhu znázorněna jako faktická zrada celého společenství. Důsledky této zrady Edmund zažívá reálně a s bolestí. I když dětský protagonista zradil celé společenství, jeho role v proroctví se nemění. Nezapomíná se na něho, ba co víc, všichni ze společenství se ho snaží zachránit.

Na Narnii tak můžeme nahlížet jako na svět, jenž představuje střed skutečnosti, kterou děti prožívají v Anglii. Zlo ve světě je zobrazeno jako sto let zimy bez Vánoc, důležitost dětí se proměňuje ve formu vladařské moci. Na dětech záleží, jaký svět bude. Edmundova rebelie v rodině pak odkazuje ke zradě celého společenství jak v rodinném kruhu, tak ve světě Narnie. I přes zradu, kterou dětský protagonista prochází, se však ukazuje, že v Narnii záleží na každém dětském účastníku a že každý má svou jedinečnou hodnotu.

Lidská bytost poznává, že prosté narušení vztahů ve společnosti má dalekosáhlejší důsledek než by se na první pohled zdálo. Samotné poškození reálného světa zlem, reprezentovaného v Narnii sty lety zimy, tak člověka a celou civilizaci přivádí k úpadku. Tak jako živočichové v Narnii se v zimě nemůžou správně vyvíjet a jen spí, tak i lidská bytost zasažená zlem se stává uzavřenou v poutech špatnosti, v kouzelném světě reprezentovaném královnou a vězněním postavy Edmunda. Tak je i vystupňována zrada a neláska člověka. Edmundova rebelie proti vlastní rodině je v Narnii zobrazena jako přímé sjednání zrady s královnou proti jeho bratrovi a sestřám. Toho se dopouští i člověk vystupující proti své rodině a svým bližním, přímo a fakticky své okolí zrazuje. Zradou však Edmund nenarušuje vztah pouze k svému bratrovi a sestřám, ale touto zradou ohrožuje celé společenství. Dokonce hrozí, že celá Narnie bude vyvrácena zlem. Významově souznívající se tak stává i lidské narušení vztahů a lásky. To neovlivňuje jenom interní vztahy, ale překračuje až do roviny ovlivňující všechny lidi. Podobně upozorňuje země Narnie i na důležitost dětských protagonistů a lidství obecně. Dětství je v zemi dospělých často odsouváno a jeho důležitost není doceňována. Této problematice se věnuje Antoine de Saint-Exupéry ve své próze *Malý princ*.²⁰ On i Lewis se tak snaží poukázat na důležitost dětství člověka. Jeho upřímnost, vlídnost, otevřenost a hravost, reprezentována např. postavou Lucie, tak nabývá většího významu, než je mu přikládána ve světě reálném. Narnie však ještě odkazuje k další skutečnosti, a tou je výsostné postavení lidské bytosti. Člověk ve světě Narnie budí obdiv, respekt, člověk je někdo, kdo je předznamenán jako budoucí vládce světa. Lidská bytost se tak stává nejdůležitějším faktorem světa. V Narnii nespočívá důležitost člověka v tom, jakou pozici zastává, nebo kolik vydělává peněz, v Narnii je člověk důležitý proto, že je člověkem.

V teologické perspektivě tak lze uvažovat o světě Narnie jako o světě, který představuje střed opravdové lidské existence. Fikčním světem dětských protagonistů je země Anglie a Narnie. Narnie jako by upozorňovala na novou závažnost války a zla obecně. Větší důležitost

---

²⁰ SAINT-EXUPÉRY, A. *Malý princ*. 12. vyd. Praha: Albatros, 2005. 94 s. ISBN 80-00-01462-9.

dětství také povznáší roli člověka na nezastupitelnou veličinu. Podobně může tuto zkušenost zažívat člověk, který ve víře začne poznávat svět okolo sebe. Zjišťuje, stejně jako dětští protagonisté, že neposlušnost, touha po vlastním užitku a hřích má dalekosáhlejší dopady na něho samého a na jeho okolí,²¹ než si kdy uvědomoval. Skutečnost dvou světů v příběhu může významově souznívat se světem reálným a se světem duchovním.²² Obecné zlo tak nabývá konkrétní podoby²³ v příběhu znázorňovaném čarodějnicí. Dětství se v teologickém pohledu stává něčím primárním a zakládajícím. Lidské bytí se v Narnii projevuje jako ta nejdůležitější skutečnost. Sama postava nejmladší protagonistky Lucie v první chvíli rozhoduje, kam jít.²⁴ Stejně tak má v Narnii nezastupitelnou úlohu i lidská osoba. V teologické perspektivě je každá lidská bytost povolána a její bytí má opravdovou hodnotu. Tuto skutečnost dokládá i označování dětí obyvateli Narnie (synové Adama a dcery Eviny). Odkazuje k mesiánskému znamení, které se na člověku uskutečňuje.²⁵ Člověk jak v Narnii, tak i v teologickém pohledu je nenahraditelnou skutečností, má předurčení stát se Božím dítětem, stát se vladařem celé Narnie a celého světa, a proto je tak zachycen.

3. Narnie a její symbolika

Ukázali jsme si, že svět Narnie má schopnost zdůrazňovat prvky, které ve světě odpovídající válečné Anglii nejsou tolik patrné. Svět Narnie tak má určitou možnost odkazu ke světu duchovnímu. Tato kapitola si tak klade za cíl poukázat na významovou skutečnost vstupu do tohoto světa, který se před dětskými protagonisty náhle zjevuje. Zaměřujeme se tak na Boží skutečnost, která se před člověkem otevírá, a lidské přitakání, v příběhu vyjádřené Lucinčiným odhalením skříně a jejím vstupem do tajemného světa. Dětští protagonisté, zvláště pak postava Lucie, tak díky víře nahlížejí do nové skutečnosti. Člověk se ve vlastním hledání svého cíle dostává až k samému Božimu tajemství, symbolizovanému skříní zahalenou bílým plátnem. Toto zahalení nejen reprezentuje skrytost Boží, ale i lidské svobodné vyjádření, kterým se člověk ve svém niterném jednání odhaluje Bohu samému. Lidská bytost je postavena před skutečnost jí naprosto neznámou a ve víře se rozhoduje, zda tuto skutečnost přijme, či odmítne. Přijetím symbolicky tahá za prostěradlo a to samo padá. Člověk uvnitř sebe odhrnuje zábranu,

---

²¹ Srov. BOUŠE, B. *Malá katolická liturgika: tradice, kritika, budoucnost*, s. 158-159.

²² Srov. 1kor 13, 12. Pavel mluví o skutečnosti, která je zastřena, mluví o současném světě. Narnie člověku ukazuje skutečnost, která je otevřena, která zjevuje právě to, co je dle Pavla zamlžené.

²³ Srov. LYONNET, S. Prvotní hřích. In *Slovník biblické teologie*, s. 129.

²⁴ Srov. LEWIS, C. *Letopisy Narnie*, s. 36.

²⁵ Srov. PETRÁČEK, T. *Předobrazy Krista ve Starém zákoně*, s. 76.

kteřá mu znemožňuje opravdu vidět. Odhalení plátna skrývajícího skříně nás zavádí k vnitřnímu přitakání Bohu, který nám nabízí svoji novou cestu.

3.1 Odkrytí skříně

Tato podkapitola, jak již jsem nastínil v krátkém náhledu, se věnuje scéně, kdy hlavní protagonistka Lucie přichází do prázdného pokoje a objevuje v něm starou skříně zahalenou bílým plátnem. Klíčovými prvky v této části jsou Lucinčiny pocity, které zažívá při objevení skříně, při odhalení bílého plátne zakrývajícího skříně a pak při spatření skříně samotné.

Lucinka se při hře snaží nalézt vhodný úkryt a objevuje velký předmět zahalený bílým prostěradlem. S bázní ke skříně přichází, lehce tahá za prostěradlo a je přímo fascinována tím, co vidí: velkou skříně, schopnou skrýt mnoho věcí, ale i ji samotnou. Mohutnost a velikost skříně v ní budí bázeň a respekt. Skříně je mnohem větší než ona, a co víc, je zahalena bílým plátnem, jako by ukřývalo něco tajemného. A proto Lucie otevírá dveře skříně a vstupuje do ní, vedena touhou poznat, co se v ní skrývá, a také snahou najít úkryt, který jí skříně dobře poskytuje. Po určité chvíli zjišťuje, že vnitřní prostor není uzavřený, ale otevřený. V ten okamžik se před ní otevírá úplně nový svět, nový rozměr skutečnosti, který do té doby nepoznala.

Protagonistka Lucie může svým jednáním odkazovat k člověku, který hledá sám sebe, své naplnění a do jisté míry i úkryt před těžkým životem. V takové situaci je člověk přiveden k realitě, která ho už při prvním setkání převyšuje. Lucie v okamžiku, kdy odhaluje bílé plátno, může představovat lidskou bytost upřímně hledající, která je vedena touhou poznat, co přesahuje jí samotnou. Něco zahaleného tak může odkazovat k dosud nepoznané skutečnosti, kterou člověk touží objevit. Sama bílá barva prostěradla je symbolem budoucí proměny a zasnoubení²⁶, kterým je předznamenána i cesta na děti čekající. V příběhu tento souhlas, toto symbolické ano člověka může představovat Luciino odhrnutí prostěradla a vstup do skříně, do nového prostoru. V tomto případě může proto prostěradlo prezentovat již část tajemství a stav mysli, kdy se člověk svobodným a pokorným ano, jemným zatáhnutím za plátno souhlasně otevírá nové skutečnosti. Lidská bytost je fascinována tím, co objevuje, a s úžasem se vydává na novou cestu.

V teologické perspektivě je pak člověk na své cestě zaveden až do kontaktu s vírou, se skutečností, která je už při prvním setkání větší než on sám. Je veden touhou poznat, co je mu

---

²⁶ Srov. MARTINEK, R. *Všechny barvy církve: barevnost křesťanského oděvu a její význam v tradici západní církve*, s. 12.

dosud zahalené, určité posvátno, které symbolizuje bílá barva prostěradla. Člověk přistupuje k tajemství víry, lehce „shrnuje prostěradlo“, a tak kladně odpovídá na Boží nabídku. Lidská bytost je pozvána a jejím údělem je toto pozvání přijmout, vztáhnout ruku a vzít si tuto pozvánku na svatbu, kterou pro ni Bůh přichystal.²⁷ Hravost dítěte tak může reprezentovat lidskou otevřenost k transcenci, která je zvyrazněna otevřením dveří skříně. Bůh se člověku zjevuje a čeká na jeho svobodné ano, na vyjádření souhlasu s jeho budoucí cestou. Bůh se lidské bytosti následně odhaluje (revelatio) a vyznačuje jí cestu ke spáse,²⁸ kterou se stává vstup do tajemství víry. Odkrytí plátna tak může prezentovat bytostnou připravenost člověka pro přijetí víry a jeho touhu po zjevení.

3.2 Vstup do Narnie

Výše jsem poukázal na odhalení nového světa ve staré skříně. V této části bude hlavním tématem vstup do světa Narnie, tj. vykročení protagonistky a tak zažití nové skutečnosti s tím související, i změna pohledu jak na svět, tak v průběhu také na sebe sama.

Souhlasné přitakání protagonistky Lucie uvedené v předešlé podkapitole neznázorňuje pouhé shrnutí prostěradla, ale hlavně vstup do skříně, vstup do celého příběhu, který začíná tímto malým nepatrným krokem.²⁹ Lucie vykračuje do zcela nového prostoru. Skřín v sobě ukrývá mnohem víc než jen staré kabáty. Poklad, který Lucie nachází, přesahuje její myšlení; zvířata myslí, mluví, v celém světě se pohybují neznámé bytosti od faunů, gryfů atd... Lucie objevuje něco, co překračuje její představy o vlastním životě, který do té doby znala. Nebrání se však nové skutečnosti, a co víc, v úžasu ji přijímá a poznává nový svět. Nachází tak mnohem více, než čekala, úkryt se mění v nový prostor. Po objevení světa Narnie už není Lucie jako dříve. Stále myslí na kouzelný svět, nacházející se uvnitř skříně, stále o něm hovoří, ale nikdo jí nevěří, neboť nikdo nezažil jeho existenci, pouze ona.

Toto přijetí odkazuje člověka k novému životu. Tak jako protagonistka člověk vstupuje do nové skutečnosti a sama skutečnost vstupuje do jeho života. Tímto přijetím se člověk stává součástí nového příběhu. Ve víře otevírá oči, vstupuje a zažívá tak novou zkušenost. To, co se mu jevílo jako samozřejmost, už neplatí. Vše nabývá nové identity, nového rozměru, a člověk se v tomto rozměru nachází, najednou poznává, že i svým způsobem mnohem více v nové

---

²⁷ Srov. MARTINEK, R. *Všechny barvy církve: barevnost křesťanského oděvu a její význam v tradici západní církve*, s. 12.

²⁸ Srov. RIGAUX, B; GRELOT, P. Zjevení. In *Slovník biblické teologie*, s. 614.

²⁹ Srov. HOŠEK, P. *Kouzlo vyprávění. Proměňující moc příběhu a „křest fantazie“ v pojetí C. S. Lewise*, s. 37.

skutečnosti získává.³⁰ Reálný svět, který do té doby znal, se stává pouhým stínem světa nového. Člověk zažívá inverzi reality, kdy je pro něho nový svět mnohem zajímavější než svět reálný.³¹

V teologickém pohledu může vstup do příběhu reprezentovat vstup do nepoznaného, do nové reality, která se stává přístupnou pouze ve víře. Díky této víře se před lidskou bytostí odhaluje celá nová skutečnost. Nový svět je živější, v Narnii zvířata myslí, stromy poslouchají, jako by otevření se transcendentnu znamenalo odhrnutí závěsu a zažití opravdového světa, opravdové skutečnosti, která k člověku promlouvá.³² Tím, jak se člověk ve víře vydává do nové reality, vykračuje do „neskutečnosti“ a začíná jeho bytostná proměna: sám sebe zažívá v nové perspektivě. Mění se i jeho názor na realitu, na jistotu, kterou do té doby zažíval. Proměnou jeho zorného úhlu se mění i on sám.³³ Člověk začíná poznávat svět už nejen z vlastního pohledu, ale i z pohledu víry, která se před ním zjevila v plnějším světle a která náhle začíná proměňovat i jeho cestu. K nazírané skutečnosti Narnie je pak možné přistupovat jako k určitému vyjádření světa duchovního, odkrývající ho to, co ve světě skutečném je zastřené.

3.3 Cesta Narnií

Poté, kdy hlavní účastníci vstoupili do nového světa, se tak vydávají na cestu. V poslední podkapitole této části se tudíž budu věnovat cestě dětí světem Narnie, následným putováním za pravým vládcem Narnie a konečnou korunovací, kterou příběh vrcholí.

Cestu postav Narnií můžeme charakterizovat jako postupnou snahu najít Aslana, neboť on je jediný, který je může zachránit.³⁴ Hlavním motivem této části je dětská pout' za Aslanem jako za jedinou nadějí. Děti v příběhu zažívají novou nepoznanou skutečnost a postupem času si uvědomují, že musí Aslana najít. V závěru je pak čeká konečná korunovace jako završení dětské cesty.

Celá cesta Narnií tak začíná vykročením, člověk říká své ano a nechává se povolát na novou pout'. Nová cesta pro člověka často představuje nový směr křížící jeho dosavadní plány a představy, které do té doby o životě měl.³⁵ Nová pout' člověka utváří a mění jeho pohled na život a na sebe sama. Tato postupná proměna ho přivádí až k cíli jeho cesty. Čím více se člověk

---

³⁰ Srov. HOŠEK, P. *Cesta do středu skutečnosti: směřování k nebeskému cíli duchovní pouti v myšlení a díle C. S. Lewise*, s. 114.

³¹ Srov. HOŠEK, P. *Kouzlo vyprávění. Proměňující moc příběhu a „křest fantazie“ v pojetí C. S. Lewise*, s. 56.

³² Srov. HOŠEK, P. *Kouzlo vyprávění. Proměňující moc příběhu a „křest fantazie“ v pojetí C. S. Lewise*, s. 55.

³³ Srov. HOŠEK, P. *Kouzlo vyprávění. Proměňující moc příběhu a „křest fantazie“ v pojetí C. S. Lewise*, s. 23.

³⁴ Srov. LEWIS, C. *Letopisy Narnie*, s. 48.

³⁵ Srov. MUCHOVÁ, L. *Vyslovit nevyslovitelné: didaktika uvádění do světa symbolů*, s. 144-150.

blíží k vrcholu, ke svému cíli, tím se zdá být vše plnější, barevnější a skutečnější. Tímto vrcholem nového života je celistvé naplnění člověka, které nás přivádí k myšlence jeho konečného cíle.

Z teologického pohledu tak lidská bytost odpovídá na Boží Zjevení a člověk nachází svůj život v cestě za určitým vzorem, za někým, kdo ho může zachránit či mu pomoci v jeho směřování. Tento vzor, pro dětské účastníky Lev Aslan, tak může svým jednáním (zvláště pak vydáním svého života za Edmunda) odkazovat ke Kristu. Analogii mezi Aslanem a Kristem si ukážeme v dalších částech práce, v této části je však potřeba poukázat na cíl lidské cesty, kterým se tento vzor stává. Často tak neuvědoměle člověk naplňuje poslání lidské osoby, jímž je cesta ke druhému Adamovi³⁶, a s tím spojené i „hledání ztraceného ráje.“³⁷ S putováním ke Kristu souvisí proměna jak člověka, tak proměna jeho okolí. Právě tím jak se blíží do Aslanovy země, se vše zdá být plnější a živější.³⁸ Tak nás putování dětí může přivést k myšlence lidské pouti za Kristem, k cestě, jež podněcuje člověka k novému způsobu života, kterým je jeho bytostná iniciace v Ježíši Kristu.³⁹ Člověk tak poznává, že život Kristův je jeho vlastním příběhem, ve kterém se nachází a kterého musí dosáhnout. Toto dosažení pak může v příběhu reprezentovat konečná korunovace dětských účastníků.

4. Děti v příběhu

Ve třetí kapitole jsem se pokusil vyzdvihnout motiv vstupu dětských protagonistů do nového světa. V následující části práce se proto zaměřím na významový potenciál dětských účastníků, zvláště pak Edmunda a Lucinky. Ukážeme si, jak děti zprostředkovávají dospělým pohled do lidské přirozenosti, která je Božím obrazem a také jak je tato aktuální podobnost člověka s Bohem narušena hříchem lidské bytosti, ve významové souvislosti Edmunda. Lucinka představuje čistotu dětství, přirozenou lásku a touhu hledat Boha. Edmund pak může odkazovat k člověku, zraněnému ve svém srdci. Procházejí těžkou cestou k tomu, aby poznal, kým opravdu je. Postavy se pozvolna proměňují, z prostých dětí se stávají hrdinové příběhu. Procházejí postupnou iniciací díky postavě Lva Aslana a tou završují i svoji cestu.

---

³⁶ Srov. PETRÁČEK, T. *Předobrazy Krista ve Starém zákoně*, s. 16.

³⁷ HOŠEK, P. *Cesta do středu skutečnosti: směřování k nebeskému cíli duchovní pouti v myšlení a díle C. S. Lewise*, s. 15.

³⁸ Srov. HOŠEK, P. *Cesta do středu skutečnosti: směřování k nebeskému cíli duchovní pouti v myšlení a díle C. S. Lewise*, s. 14.

³⁹ Srov. HOJDA, Jan. *Muž a žena v próze Jaroslava Durycha: hledání teologicko-antropologického smyslu*, s. 121.

4.1 Edmund

Tato podkapitola se věnuje jednomu ze čtyř dětských účastníků, Edmundovi. Edmund je v příběhu zachycen jako dítě neposlušné, které si nerado hraje, je otrávené a marně touží po ztraceném otci. Hlavními tématy jsou pak Edmundova neposlušnost, zrada a jeho proměna díky Lvovi Aslanovi.

Příběh ukazuje Edmunda jako dítě velice vzdorovité, otrávené tím, co normální děti v jeho věku baví. Edmund se vzpírá jak matce, tak i svému bratru, který ho má na starost. Stále se nedokáže smířit s tím, že mu válka vzala otce, jenž pro něho velmi znamenal a o to víc s tím že při útěku z Londýna pak ztrácí i svou matku. Poté, co objevuje svět Narnie, potkává zlou čarodějnici a na základě své určité beznaděje a touhy potom, aby vynikl a byl někým víc, než je jeho bratr, se nechává zlákat falešnými slovy královny. Ta ho začne ovládat a nakonec polapí ve svém zámku, kde Edmunda uvězní. V tu chvíli si dětský protagonista začíná uvědomovat, co se stalo, a zjišťuje, že se nechal nachytat a že vše, co mu falešná královna slibovala, byla lež. Z vězení dětskou postavu vyvádí až Aslan, který se za ni obětuje a Edmundovi odpouští. Přivádí ho následně zpátky ke svému bratrovi a sestřám. Tím mu Lev pomáhá vyjít ze zakletí jeho sebestřednosti a přivádí ho do společenství.

4.1.1 Neposlušnost

V první části se budu věnovat Edmundově neposlušnosti a rebelii proti vlastní rodině. Hlavním tématem je zde jeho narušený vztah k otci, ztráta útočiště u matky a neutvrzení v důstojnosti od jeho staršího bratra.

Protagonistu Edmunda je možné charakterizovat jako dítě vzpurné, snažící se získat si své vlastní utvrzení, které ztrácí v otci. Dále pak, při deportaci z Londýna, je důležitým momentem ztráta matky, která pro něho představovala ochranu a životní podporu. Té se mu mělo dostávat od jeho staršího bratra, ten ho však jenom kritizuje, napomíná a shazuje. Edmund tak prahne po otcovské lásce a touží po mužském vzoru, který by na něho dohlížel, vedl ho a poučoval. Tím, že však ve svém bratru tento vzor nevidí, snaží se otcova vzoru dosáhnout jiným způsobem.⁴⁰

---

⁴⁰ Srov. ROHR, R. *Adamův návrat: mužská iniciace*, s. 86-87.

Člověk pak proti své neúplnosti začíná vystupovat, nechce být nedokonalým. Chce být v životě šťastný a spokojený, a tak hledá způsoby, jak si vykompenzovat toto vnitřní selhání tu vnitřní neúplnost, kterou zakouší ve své existenci. Lidská bytost potřebuje být přijata od svého otce a mít ochranu u své matky. V této snaze pak často volí to, o čem, si myslí, že je pro ni nejlepší. Snaží se nahradit narušenost vztahů, která se jí niterně dotýká. Kompenzaci těchto vztahů hledá jinde. Když se však člověku nedostává potvrzení od jeho blízkých, ve významové souvislosti s Edmundem a bratrským odmítnutím, se člověk uchyluje k jiným možnostem. Snaží se pak tyto vztahy kompenzovat jinak: kariérou, penězi, vztahy, do kterých nic neinvestuje, ale jen bere. Lidská bytost však touto kompenzací volí pouhá falešná dobra. Uzavírá se tak do vlastní sebestřednosti a tím se sama pomalu vzdaluje těm nejbližším, které v životě má.

V teologickém pohledu je Adamova neposlušnost definována jako první lidský hřích,⁴¹ jehož důsledkem je utrpení a nakonec smrt.⁴² Lewis vidí pýchu, čili touhu po moci, jako fenomén způsobující již od počátku světa neštěstí jak v kruhu rodinném tak v lidské společnosti.⁴³ Edmundova neposlušnost tak může odkazovat ke skutečnosti hříchu, který narušuje vztah člověka k Bohu a k jeho bližním, narušuje lidskou bytost a ničí ji ze samé podstaty. Člověk ví o své nedokonalosti, proto se snaží dokonalost získat všemožnými způsoby. Tak jako Edmund mnohdy za své nedostatky nemůže. V případě dětského protagonisty je způsobila ztráta otce a válka, která ho zákonitě ovlivňuje. Tak se i lidská bytost stává obětí dědičného hříchu, narušenosti světa. Strhává ji a činí nešťastnou. Tato nedokonalost je pro ni tak trýznivým pocitem, že se za každou cenu snaží něco udělat. Proto se stává, že volí zdánlivé dobro. Lidská bytost často v touze po naplnění svého života přijímá cestu, která ji od Boha vzdaluje. Volí hřích, který s ní následně manipuluje.⁴⁴ Tato manipulace se projevuje v postupném odnímání svobody, v příběhu reprezentovaném protagonistovou postupnou ztrátou svobody vlastní, vrcholící až v absolutní uzavřenost před Bohem, dobrem⁴⁵ a před společenstvím.

---

⁴¹ Srov. LYONNET, S. Prvotní hřích. In *Slovník biblické teologie*, s. 128.

⁴² Srov. PETRÁČEK, T. *Předobrazy Krista ve Starém zákoně*, s. 15.

⁴³ Srov. LEWIS, C. *K jádru křesťanství*, s. 137.

⁴⁴ Srov. ROHR, R. *Adamův návrat: mužská iniciace*, s. 83.

⁴⁵ Srov. HOŠEK, P. *Cesta do středu skutečnosti: směřování k nebeskému cíli duchovní pouti v myšlení a díle C. S. Lewise*, s. 122.

4.1.2 Upadnutí do hříchu

Ztvárnění Edmondova jednání jako jednání vedoucího do samoty a vězení zlé královny je pak v druhé kapitole. Hlavním tématem této části je Edmondovo přitakání zlé královně, věznění v jejím žaláři a Edmondova samota.

Edmondův poklesek je znázorněn jako přitakání královně, zlé čarodějnici, s tím, že zaprodá svého bratra a sestry. Ve snaze hledat způsob, jak zaplnit prázdnotu vzniklou po ztraceném otci, po nenaplněném vztahu, Edmond přitakává zlé čarodějnici a dobrovolně se přidává na její stranu. Ve své touze být šťastný a uznávaný zaměňuje dobro skutečné za dobro zdánlivé,⁴⁶ nechává se zlou čarodějnici svést a přidává se k armádě zbrojící proti Aslanovi. Postupně si však začíná uvědomovat, co se stalo. Čarodějnice mu lhala, nechal se obelstít a jeho touha po seberealizaci se stává pouhou utopií. Ve svém vlastním vězení zakouší samotu a opuštěnost.

Člověk v toužebné snaze naplnit svůj život štěstím, úspěchem a blahobytem tak činí jako protagonista Edmond. Volí možnost rychlého úspěchu, slávy a staví se proti svým bratrům a sestrám. Touží po své realizaci, a tak si myslí, že jí dosáhne na úkor druhých. Tento postoj ho však k většímu naplnění své osoby nevede, jak by se na první pohled mohlo zdát, sám se však do vlastního žaláře uzavírá. Stává se lidskou bytostí zajatou ve vlastní pýše, touze po moci a bohatství, zavírá se do sebestřednosti vlastního egoismu,⁴⁷ odtržen od ostatních.

Edmondova touha po vládě tak významově souznívá s lidskou bytostí, jednajícím v touze po vlastní moci a slávě, v touze brát a nedávat, která hřeší proti Bohu a proti svým bližním. Taková lidská bytost ničí sama sebe, a tak jako protagonista Edmond okrádá se o svoji svobodu a nakonec končí v utrpení a bolesti.⁴⁸ Člověk sám přitakává zlu, reprezentován dětským protagonistou přidávajícím se na stranu čarodějnice. Dobrovolně a svévolně se vydává hříchu, neboť si myslí, že je to to nejlepší, co pro sebe může udělat. Ve snaze vyplnit svou nedokonalost se vydává na cestu vedoucí od Boha. V příběhu je znázorněna jako cesta vedoucí od Aslana do zámku zlé královny. Namísto toho, aby dostal, co mu ďábel sliboval, se však stává sám otrokem hříchu. Hřích, který budu následně analyzovat v samostatné kapitole o královně, nevede ke svobodě a většímu naplnění vlastní osoby, ale k uzavřenosti v sobě samém a k ztrátě vztahů

---

⁴⁶ Srov. MTK, *Společenství a služba: lidská osoba stvořená k Božímu obrazu*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 32.

⁴⁷ Srov. MTK, *Společenství a služba: lidská osoba stvořená k Božímu obrazu*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 34.

⁴⁸ Srov. LYONNET, S. Prvotní hřích. In *Slovník biblické teologie*, s. 130.

kolem sebe.⁴⁹ Lidská bytost se tak hříchem proviňuje proti Bohu i proti sobě. Tím se uzavírá do vězení vlastní individuality a ničí tak svůj život.⁵⁰ Vliv hříchu vede k uzavřenosti v sobě samém, k odtržení od společenství a k vzdalování se Bohu.⁵¹ Významově souznívá s vězněním dětského protagonisty. Osamocení Edmund v žaláři tak reprezentuje lidskou bytost hříchem odtrženou od svých bratří a sester.

4.1.3 Edmundova proměna

Poté, kdy protagonista Edmund padá do moci zlé královny, však jeho příběh nekončí. Cílem této závěrečné části o Edmundovi tak bude jeho vysvobození Lvem Aslanem, proměna samotné mužské postavy a naplnění její nedokonalosti.

Do Edmundovy samoty a slabosti přichází Lev Aslan. Vysvobozuje ho z pout a přivádí ho zpátky do společenství k jeho sestrám a bratrovi a do společenství se sebou samým. K Edmundovi promlouvá a pomáhá mu překonat pocit viny a nedokonalosti, kterou si sám zažil. Vyvádí ho z individuality a pomáhá mu ve větší realizaci jeho vlastní osoby, pomáhá mu opravdu být.⁵² Edmundova proměna je pak významově znázorněna novým oblečením, kdy obléká barvy Aslanovy armády a shazuje tak starý šat, který mu připomínal to, kým byl.

Člověk se nemůže vymanit ze své nicotnosti sám, nemá dostatek síly, aby dokázal přetrhat pouta, která ho svazují. Ve svém pádu a sražení se ale stává otevřenějším pro novou cestu. Prožitek své nízkosti a slabosti je člověk náhle vstřícnějším a pokornějším k tomu, aby přiznal chybu a nechal se vyvést ze svého vězení. Tím, že zažívá zkušenost své slabosti, se stává pokornější a otevřenější jak pro sebe, tak pro ostatní. Stává se novým člověkem, po zkušenosti pádu je někým jiným, než byl do té doby. Tak člověk sám potřebuje ke své realizaci pomoc druhých.⁵³

V teologické perspektivě se lidská bytost, svázaná hříchem nachází na samém dně tak jako postava Edmunda. Člověk se nachází ve vězení, ze kterého je malá šance na únik. Je mu však nabídnuta možnost dostat se z tohoto vězení, a to život v Kristu Ježíši, který ho z žaláře hříchu přivádí ke světlu a ke communiu s ním a s ostatními. Je však na člověku, zda řekne své

---

⁴⁹ Srov. LYONNET, S. Prvotní hřích. In *Slovník biblické teologie*, s. 132.

⁵⁰ Srov. LYONNET, S. Prvotní hřích. In *Slovník biblické teologie*, s. 130.

⁵¹ Srov. HOŠEK, P. *Cesta do středu skutečnosti: směřování k nebeskému cíli duchovní pouti v myšlení a díle C. S. Lewise*, s. 122.

⁵² Srov. HOŠEK, P. *Kouzlo vyprávění. Proměňující moc příběhu a „křest fantazie“ v pojetí C. S. Lewise*, s. 42.

⁵³ Srov. BOUBLÍK, V. *Teologická antropologie: člověk v Kristu Ježíši*, s. 80.

ano Kristu, který pro něho přichází. Tak Bůh člověka vyvádí ze zakletí vlastní individuality⁵⁴ a vede ho do koinónia Božích dětí. Působí tak vykopení z vlastního zaměření se na sebe sama, pomáhá lidské bytosti v decentraci vlastního egocentrického vesmíru,⁵⁵ v přijetí ostatních do svého života a v uznání vlastní nedokonalosti. Toto uvědomění si potřebnosti Krista se děje na samém dně slabosti a lidské zkroušenosti, souznívající s vězením mužské postavy, kdy člověk vyhlíží jen ve velké pokoře a přijímá velikost Kristovu, přesahující jeho chápání a poznání. Odevzdává se Kristu a nechává se jím přetvořit, a tak jako protagonista Edmund dostává nový šat na znamení proměny.⁵⁶ Člověk se obléká do Krista, dostává srdce z masa a začíná žít nový život, život v Kristu.⁵⁷

Lidská osoba se ve hříchu zákonitě nemůže plně rozvíjet, postava dětského protagonisty je uzavřená, špinavá a strádá. Člověk má základ samé podstaty v trojjediném Bohu. Jakékoli jednání, vedoucí k narušení této niterné jednoty Boha s člověkem směřuje k uzavřenosti člověka v něm samém a končí ve smrti.⁵⁸ Čím více se však lidská bytost přibližuje Bohu, tím více se otevírá pro ostatní, tím více je a tím více existuje.⁵⁹

4.2 Lucie

V této podkapitole se zaměřím na postavu Lucie. Hlavním předmětem zkoumání zde bude tematické zobrazování postavy ve světle (v opozici vůči Edmundovi), dětství Lucie a motiv prostředí.

Postavu Lucie lze charakterizovat jako lidskou bytost, majícího v srdci čistotu, lásku a otevřenost jak pro sebe, tak pro druhé. Protagonistka je nejmladším dítětem v rodině, je nejpříjemnější a její jednání je čisté a přímé. Do Edmundovy proměny, kterou chlapec zažívá díky Aslanovi, představuje protagonistka jasný opak Edmunda. Tematicky je často znázorňována ve světle, kdežto Edmund v temnotě. Je radostná a hravá, Edmund skleslý a otrávený. Narnii sama objevuje jako první a její otevřenost ji tak nejvíce disponuje k zažití

---

⁵⁴ Srov. HOŠEK, P. *Cesta do středu skutečnosti: směřování k nebeskému cíli duchovní pouti v myšlení a díle C. S. Lewise*, s. 103.

⁵⁵ Srov. HOŠEK, P. *Cesta do středu skutečnosti: směřování k nebeskému cíli duchovní pouti v myšlení a díle C. S. Lewise*, s. 30.

⁵⁶ Srov. Ef 6, 10-13.

⁵⁷ Srov. Gal 2, 20; Gal 3, 27.

⁵⁸ Srov. HOŠEK, P. *Cesta do středu skutečnosti: směřování k nebeskému cíli duchovní pouti v myšlení a díle C. S. Lewise*, s. 131.

⁵⁹ Srov. HOŠEK, P. *Cesta do středu skutečnosti: směřování k nebeskému cíli duchovní pouti v myšlení a díle C. S. Lewise*, s. 58.

transcendence. Protagonistka tak může odkazovat k člověku upřímně hledajícímu, s otevřeným pohledem a čistým srdcem, toužícímu hledat a najít dobro.

4.2.1 Lidské dětství

Hlavním bodem tohoto úseku je Lucinčino dětství, které je otevřené pro druhé. Lucie se snaží se druhým pomoci a tím i svým způsobem obdarovat.

Příběh vystihuje protagonistku jako dítě hravé, zvědavé a hlavně upřímně se snažící pomoci ostatním: panu Tumnusovi, za kterého cítí odpovědnost, i všem obyvatelům kouzelné země. Od dědečka Vánoc dostává lahvičku čarovného elixíru, který léčí jakékoli zranění. Ke konci příběhu Lucinka obíhá všechny zraněné a léčí je mocí svého daru.

Pro člověka se dětství stává něčím posvátným. Být dítětem znamená nechávat se živit od svých rodičů. Tak dítě žije zcela z obdarování,⁶⁰ samo nic nemá. Zároveň obdarovává i své rodiče tím, že je. Pravé dětství člověka nemá základ v dětinském chování, ale v pravém odevzdání se. Svě vlastní bytí nemá člověk ze sebe, je mu dáno a ve vztazích daruje své bytí ostatním.⁶¹ Tím se člověk sám stává darem pro druhé, pomocí při jejich cestě životem.

V teologické perspektivě můžeme vidět dětství protagonistky, reprezentovaného samotnou postavou Lucie a její otevřeností, jako hlavní a zakládající prvek lidství. Dětství člověka je něco, co zažívá každá lidská bytost a tak každá lidská bytost prožívá zkušenost, že se stává naprosto bezbrannou a zcela závislou na rodičích. Samo slovo existovat se dá vyložit jako „být z“, tj. „ex-sistere“, být z rodičů.⁶² V analogii k teologickému pohledu však musíme dodat, že člověk není obdarován pouze rodiči, ale především Bohem.⁶³ Dětství člověka tak má potenci v odkazování k dětství Božímu. Každý člověk je dítětem Božím, každá lidská bytost se před Bohem stává absolutně obradovanou, neboť Bůh zakládá její existenci. Lidská bytost, která si uvědomuje své Boží dětství, kdy sama nic nemá a žije plně z obdarování Božího se stává sama nesmírným darem jak pro sebe, tak pro ostatní. Tato skutečnost významově souznívá se samotnou protagonistkou, která v příběhu reprezentuje toto dětství, tu hravost, odevzdanost a víru. Tak i protagonistka Lucie následně léčí všechny okolo sebe. Symbolicky

---

⁶⁰ Srov. HOJDA, J. Dětství člověka a Boží otcovství. MKR Communio 13, 2009, č. 4, s. 539-541.

⁶¹ Srov. HOJDA, J. Dětství člověka a Boží otcovství. MKR Communio 13, 2009, č. 4, s. 539-541.

⁶² Srov. RICHARD VON SANKT-VICTOR. *Die Dreieinigkeit*, s. 125-126.

⁶³ Srov. HOJDA, J. Dětství člověka a Boží otcovství. MKR Communio 13, 2009, č. 4, s. 538.

dostává léčivý lektvar, který vyléčí jakékoli zranění. Tím se dětství pro člověka stává darem, které léčí svou přítomností a svým čistým a otevřeným přístupem.

4.2.2 Motiv prostředí jako odkazující skutečnost k lidskému nitru

V této části práce se zaměříme na významové motivy obklopující postavu Lucie. Hlavními tématy této kapitoly jsou světlo, tma a prostředí, které se okolo protagonistky utváří.

Jako více než zajímavý motiv, který se v příběhu postupně utváří, je okolí, jež se formuje kolem postavy Lucie a protagonisty Edmunda. Ve chvíli, kdy dívka podruhé vchází do světa Narnie, vstupuje do něho ozářena světlem svíčky, na rozdíl od postavy Edmunda, který se za ní plíží ve tmě. Při cestě Narnií se prostředí, utvářející se okolo ní a Edmunda, ztádně mění. Na rozdíl od postavy Edmunda, který se dostává stále více do temnoty, ztvárněné zámekem čarodějnice a temným lesem, Lucie přichází stále více do světla. Opouští zimu a ocitá se v létě, kde vládne Lev Aslan.

V příběhu je více než zřetelně ukázáno, že bytí okolo člověka, který miluje a je otevřený k druhému, se utváří jinak než bytí okolo člověka, který myslí jen na sebe a v pýše touží získat moc a obdiv.⁶⁴ Tento motiv světla a tmy, zimy a tepla, čarodějnice a Aslana nás odkazuje k samotné skutečnosti prostředí, které se utváří dle niterného nastavení člověka. Člověk sám patří ke krajině a krajina k člověku, a tak se prostor bytí kolem něho mění dle toho, kým je.⁶⁵ V krajině se tak otiskuje lidská duše, lidská identita.⁶⁶ Tím se i tento motiv stává symbolem transcendentna.⁶⁷

V teologickém náhledu nás transcendentno přivádí k Bohu, který přesahuje veškeré bytí. Postava ozářená světlem může odkazovat k člověku majícím v srdci čistotu a upřímnou touhu hledat skrytost Boží. Znázornění světla, které protagonistku provází na její cestě, tak můžeme chápat jako přítomnost Boží.⁶⁸ Světlo nás tak může přivést k myšlence lidského nitra. Člověk upřímně hledající má srdce ozářené světlem své touhy nalézt Boha. Nesnaží se nic skrývat, je pro novou skutečnost plně otevřen. Tak lidská bytost mající v srdci čistotu a světlo zažívá

---

⁶⁴ Srov. GUARDINI, R. *Svět a osoba*, s. 161.

⁶⁵ Srov. ŠTECH, F. Nečitelnost krajiny a hermeneutika mystéria: několik poznámek ke vztahu krajiny a náboženské zkušenosti. In *Hermeneutika zkušenosti v křesťanské tradici*, s. 34.

⁶⁶ Srov. ŠTECH, F. Nečitelnost krajiny a hermeneutika mystéria: několik poznámek ke vztahu krajiny a náboženské zkušenosti. In *Hermeneutika zkušenosti v křesťanské tradici*, s. 37.

⁶⁷ Srov. ŠTECH, F. Nečitelnost krajiny a hermeneutika mystéria: několik poznámek ke vztahu krajiny a náboženské zkušenosti. In *Hermeneutika zkušenosti v křesťanské tradici*, s. 38.

⁶⁸ Srov. 1Jan 1, 5; Ef 5, 8-14.

plnější zkušenost s Božím stvořením než člověk mající okolo sebe pouhé zlo, závist a nenávisť. Člověk pak poznává a je schopen vidět, krásu stvořenou pro něho, významově souznívající se skutečností, kterou zažívá postava Lucie a postava Edmunda. Protagonista Edmund nevidí, ani nemůže vidět více než tmu, sníh a sluhy královny. Bytí utvořené okolo jeho postavy je zákonitě jiné. Lucie na rozdíl od něho zažívá tání ledů, rozkvetlé stromy a hřejivé léto. Tak jako postava Lucie i člověk toužebně hledající Boha zažívá jinou skutečnost než člověk toužící jen po vlastní moci a slávě.

5. Hřích a jeho podoba

Již v kapitole zaměřené na postavu Edmunda jsem naznačil určité charakterové vlastnosti čarodějnice. V této kapitole se proto budu věnovat zimní královně a všem prvkům, které odkazují k její moci. Hlavním tématem zde bude zima a tma. Poukážu také na významové chování královny a na její snahu zabránit proroctví. Toto chování pak může v teologické perspektivě reprezentovat ďábla, který se snaží zabránit naplnění proroctví, tedy uchvátit každého člověka a svést ho z cesty k Bohu.

5.1 Královna

V této podkapitole se zaměříme na samotnou královnu. Hlavním tématem zde bude její vystupování a snaha ovládnout zemi Narnie.

Celá Narnie je sužována zimou. Cílem královny je převzít moc nad světem Narnie tím, že zabrání naplnění proroctví. Využívá tak setkání s postavou Edmunda a přemluví ho falešnými sliby. Díky jeho touze po moci ho polapí pod svou vládou. Zabránit naplnění proroctví může tak, že zastaví všechny čtyři dětské protagonisty na cestě za Aslanem a na cestě na královské trůny Narnie.

Z teologické perspektivy nás tak postava královny odkazuje ke zlu a k porušení lidského světa. Tento hřích, tato nedokonalost světa ve významovém odkazování k zimě a zatím nenastolené vládě Aslana je pak hlavní překážkou v nastolení Boží slávy ve světě.⁶⁹ Hřích je mnohdy lákavý, a tak se lidská bytost snadno stává otrokem hříchu. Tak jako se postava Edmunda nechává polapit na sladké cukroví, tak je i člověk oklamán dobře vypadající lží. Už

---

⁶⁹ Srov. LYONNET, S. Prvotní hřích. In *Slovník biblické teologie*, s. 129.

od prvního okamžiku lze had Evě. Tento moment může reprezentovat první setkání se Edmunda s královnou, kdy se první lidská bytost setkává s hadem.⁷⁰ Ten lze o Bohu a o tom co člověka čeká.⁷¹ V určité touze člověka být něčím víc, být jako Bůh, se lidská bytost přiklání k lživé nabídce a poslušně tak koná, k čemu ji zlo nabádá. Tato touha být někým víc, jak již jsem uvedl, má potenci významově souznívat s Edmundovou snahou být nadřazeným nad svým bratrem. Této touhy pak zlo využívá a v intrikách tak člověka přivádí pod svou nadvládu.

5.2 Zima a temnota

V návaznosti na královnou je potřeba uvést i významové prvky, které ji obklopují a které odkazují k její moci nad světem Narnie, a také na to, kým královna doopravdy je. Hlavními prvky této podkapitoly tak budou zima jako nejvýznamnější motiv působení zla a temnota, také se významově podílející na skutečnosti, kterou můžeme nazvat jako moc královny.

Vláda královny je významově charakterizována zimou. Královna vládne v zámku, který je celý z ledu. Filmové zpracování ji často zachycuje ve tmě, jež má také potenci odkazovat k něčemu negativnímu či špatnému. Její vláda jako by byla opakem k vládě Aslanově. Zima, kde všechno všude spí, je protipólem léta, kde všechno ožívá a rodí se. Zima jako prostředí, kde všechno hyne a spí, je tak nejzásadnějším významovým prvkem, který charakterizuje vládu královny. Moc čarodějnice se však postupem příběhu ztrácí, ledy tají. Vše, co sníh a led ukryval a uspával, se probouzí. Čím více se přibližuje Lev Aslan, tím více královna ztrácí moc a síla její vlády ubývá.

V teologickém pohledu tak můžeme vidět určitou významovou podobnost mezi zlem, přítomným ve světě reálném, a zlem, přítomným v Narnii. Zima a sníh nás tak může odkazovat k moci reálného zla, hříchu, který působí jenom smrt. V samotném světě Narnie lze vidět určitou stupňovitost přírody. Tam, kde vládne královna (a s tím je i spojena největší vzdálenost od Lva Aslana), příroda spí a je pod vrstvami sněhu. Samotný zámek čarodějnice je uprostřed dvou hor a na planině, kde nic neroste. Pouze neživá materie, tma a stín se vyskytují tam, kde je moc královny největší. Tato skutečnost nás tak může odkazovat k samotnému vyjádření hříchu a pekla jako největší vzdálenosti od Boha, jako pouhé stínové říše.⁷² Čím více se však zkracuje vzdálenost k Aslanovi, tím více příroda ožívá a nabývá tak své opravdové krásy, do té

---

⁷⁰ Srov. Gn 3, 1-5.

⁷¹ Srov. LYONNET, S. Prvotní hřích. In *Slovník biblické teologie*, s. 128.

⁷² Srov. HOŠEK, P. *Cesta do středu skutečnosti: směřování k nebeskému cíli duchovní pouti v myšlení a díle C. S. Lewise*, s. 92.

doby hynoucí. Tak je možné vidět významovou podobnost mezi zimou jako důsledkem moci čarodějnice a hříchem jako důsledkem moci zla. Lidská bytost pak zakouší skutečnost, že čím dále se nachází od dobra, tím více se ztrácí a hyne. Čím blíže zlu, tím více pozbývá stvoření svou opravdovou podobu, která jí byla vtisknuta,⁷³ a stává se pouhým stínem, něčím, co ve skutečnosti nežije.

S tím souvisí i aspekt temnoty, která se utváří okolo zla. Tato temnota má potenci opět odkazovat k jádru zla samého, neboť „hřích je sám o sobě neprůhledný jako temnoty.“⁷⁴ Peklo se tak, v souvislosti s příběhem, pro člověka stává něčím temným, mrazivým, kde jakákoli existence zaniká a podstata bytí je popírána. Peklo samo se tak stává temnotou, naprostou vzdáleností od dobra, od světla, od Boha. Když se však pravý vládce Narnie vrací zpátky domů, ten nepravý mizí, sníh taje, tma se ztrácí. Čarodějnice je často označována jako nepravý panovník, jako někdo, kdo nemá pravou vládu nad světem Narnie. Tato skutečnost tak z teologické perspektivy může prozrazovat hlavní esenci hříchu, kterou je nebytí. Zlo se tak přímo stává synonymem nicoty či nebytí, nemá svou autonomní existenci,⁷⁵ a tím jako královna v příběhu automaticky ztrácí svoji moc. Čím více se blíží Aslan, tím více zlo přestává existovat, tím více se objevuje dobro. Zlo odchází a vše se probouzí. Zima taje, tma se ztrácí, jako by nikdy neexistovala, ledy se rozpouštějí a Aslan se blíží.

6. Lev Aslan, pravý vládce Narnie

Minulá kapitola ukázala, čím se zlo v Narnii vyznačuje, nyní je potřeba se zaměřit na protipól zla v Narnii, kterým je Aslan. Postava Aslana se pro dětské účastníky v příběhu stává jedinou záchránou a jedinou nadějí jak pro jejich záchranu, tak pro záchranu celého kouzelného světa. V této části práce se hlavně zaměřím na Aslanovo symbolické jednání, dále pak ukážu možnou podobnost oběti Aslana se satisfakční teorií Anselma z Canterbury. Po těchto dvou částech se budu věnovat významu společenství dětí, které postava Lva sdružuje, a nakonec se zaměřím na skutečnost korunovace všech dětských účastníků za panovníky světa Narnie.

---

⁷³ Srov. HOŠEK, P. *Cesta do středu skutečnosti: směřování k nebeskému cíli duchovní pouti v myšlení a díle C. S. Lewise*, s. 14.

⁷⁴ Srov. LYONNET, S. Prvotní hřích. In *Slovník biblické teologie*, s. 132.

⁷⁵ Srov. HOŠEK, P. *Cesta do středu skutečnosti: směřování k nebeskému cíli duchovní pouti v myšlení a díle C. S. Lewise*, s. 14.

6.1 Lev Aslan

V této podkapitole poukážu na vystupování Lva Aslana. Hlavním tématem zde bude jeho významové chování mající christologické rysy, zvláště pak jeho oběť za nepatrného, dále pak jeho vystupování jakožto Lva, pravého vládce světa Narnie.

Lev Aslan je nejvíce charakterizován obětí za Edmunda, odpuštěním dětskému protagonistovi a následně vydáním sama sebe pro Edmunda a za celý svět Narnie. Dalším důležitým aspektem je postava samotného Lva a jeho významové chování, jako je milosrdenství, projevované Edmundovi, ale i síla pravého vládce Narnie, zvýrazněná i respektem samotné čarodějnice.

V teologické perspektivě můžeme nahlédnout na pár okamžiků, které můžou Lva Aslana připodobnit k samotnému Kristu. Aslanovo přijímání postavy Edmunda, oběť za něho, následné vzkříšení a vyvedení zkamenělých obyvatel Narnie zpátky na světlo může odkazovat k samotnému Kristu, který se sám vydává za člověka a dává tak svůj život za odpuštění hříchů, sestupuje do pekel a třetího dne je vzkříšen.⁷⁶ Aslanovo vydání se za Edmunda pak významově souznívá s Kristovým vydáním se na hoře Golgota za každou lidskou bytost. Jako byl Aslan ponížen, svázán a hřívá mu byla oholena, tak je i Kristus ponižován od římských vojáků, až je nakonec přiveden k potupné smrti, a to smrti na kříži. Důležitým prvkem je Aslanova svobodná oběť, odkazující k samotné Kristově poslušnosti, poslušnosti až k smrti kříže. Aslan se tak vydává z lásky k Edmundovi, tak jako Kristus se vydává z lásky k člověku.⁷⁷

Důležitým aspektem, na který je třeba v teologickém pohledu poukázat, je samotná postava Lva a jeho významové chování. Aslan mimo to, že je určitým znázorněním Krista, odkazuje i k samotnému Bohu. Bohu silnému jednajícímu, Bohu, který je Někdo.⁷⁸ Znázorněním Lva jako hlavního panovníka, Boha, tak může odkazovat k samotnému zamyšlení se nad tím, jaký Bůh je. Bůh zde není zobrazen pouze jako milosrdný. Je také silným vládcem, který je již ve Starém zákoně znázorněn jako Jahve sesílající hromy a blesky.⁷⁹ Postava Lva tak může odkazovat k mnohem větší skutečnosti, než by se na první pohled mohlo zdát. Dobře to vystihuje Hošek: „Antropomorfní představy jsou neredukovatelné chladnokrevnými

---

⁷⁶ Srov. LYONNET, S. Prvotní hřích. In *Slovník biblické teologie*, 132.

⁷⁷ Srov. LYONNET, S. Prvotní hřích. In *Slovník biblické teologie*, 132.

⁷⁸ Srov. HOŠEK, P. *Cesta do středu skutečnosti: směřování k nebeskému cíli duchovní pouti v myšlení a díle C. S. Lewise*, s. 29.

⁷⁹ Srov. HOŠEK, P. *Cesta do středu skutečnosti: směřování k nebeskému cíli duchovní pouti v myšlení a díle C. S. Lewise*, s. 47.

abstrakcemi, z Boha dělajícího soubor tvrzení.⁸⁰ Tak nám samotná postava Lva brání v pojetí Boha jako entity, jež je pouhou strohou silou jednající dle určitých zákonů. Bůh je živoucí silou, která nemůže být redukovatelná na pouhý soubor tvrzení a pravidel. Tím je Aslan opravdu obrazem Boží přítomnosti,⁸¹ je milosrdný, laskavý, ale také silný a hrozivý ve svém hněvu.⁸²

6.2 Satisfakční teorie Anselma z Canterbury

Následující část umožní krátký exkurz do rysů Aslanovy oběti. Hlavním tématem zde bude vydání se Aslana z lásky za Edmunda, v protipólu Aslanovy oběti čistě pro zachování řádu světa Narnie. Po zdůraznění možných podobných prvků se satisfakční teorií upozorníme na hlavní rozdíl, díky které se oběť Lva Aslana stává opravdu souznívající s obětí Kristovou a ne s danou teorií.

V návaznosti na Aslanovy christologické rysy, vydání sama sebe za Edmunda a pro Narnii je potřeba zmínit určité prvky, které více souznívají se středověkou teorií Anselma z Canterbury než s tím, že Kristova oběť byla v první řadě činem lásky vůči člověku.⁸³ Tato teorie se zakládá na takzvaném termínu *satisfacio*, čili nutnosti zadostiučinění za hřích, za spáchané provinění. *Satisfacio* tak můžeme chápat jako kompenzaci hříchu, který způsobil škodu na cti Boží. Hříšník je pak jako zloděj, který musí vrátit nejen to, co ukradl, ale mnohem víc, jakožto náhradu za poškozenou čest okradeného.⁸⁴ Tato náhrada nás přivádí ke scéně, kdy k Aslanovi přistupuje čarodějnice a sama žádá o tuto satisfakci. Sama čarodějnice má určitá práva, kterých se je i samotný vládce Narnie s to držet. Aslan však ví, že v případě vydání Edmunda do rukou královny nebude proroctví naplněno, a tak celá Narnie podlehne moci zlé královny. Tento aspekt tak může významově souznívat s Anselmovou teorií, kdy přichází sám Ježíš Kristus a splácí dluh lidského provinění se vůči Bohu, aby tak sjednal nápravu za hřích. Přichází někdo, kdo s hříchem nemá nic společného, ale sám se jako spravedlivý vydává a tím splácí dostiučinění za hříchy lidstva.⁸⁵

Hlavním smyslem této teorie je Kristova oběť, která splácí dluh Bohu za urážku na cti, motiv oběti z lásky k člověku však ustupuje do pozadí. V Novém zákoně se však nikde nemluví

---

⁸⁰ HOŠEK, P. *Cesta do středu skutečnosti: směřování k nebeskému cíli duchovní pouti v myšlení a díle C. S. Lewise*, s. 46.

⁸¹ Srov. HOŠEK, P. *Cesta do středu skutečnosti: směřování k nebeskému cíli duchovní pouti v myšlení a díle C. S. Lewise*, s. 41.

⁸² Srov. Žl 47, 3-4.

⁸³ Srov. *Katechismus katolické církve*, 606-618; s. 118-123.

⁸⁴ Srov. POSPÍŠIL, C, V. *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*, s. 270.

⁸⁵ Srov. POSPÍŠIL, C, V. *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*, s. 271.

o tom, že by Ježíš něco Bohu splácel.⁸⁶ Smrt Aslanova je primárně činem lásky a ne snahou o nápravu zákonů, které v Narnii panují. Aslan se již v samotném příběhu k dětským protagonistům chová s touhou pomoci jim a napravit vztahy, které mají sami k sobě a mezi sebou navzájem. V případě, že by Aslanovi opravdu záleželo více na zákonech Narnie než na lásce k dětem, byl by v příběhu odměřenější a tolik by dětským účastníkům nepomáhal. Tak jedná i Kristus, jehož motivací není splatit dluh za hřích pobouřenému Bohu, jeho motivací je čin lásky vůči synům Adamovým a dcerám Eviným, aby došli věčné spásy.

Dalším zajímavým tématem se stává právo čarodějnice samotné. V teologické perspektivě však ďábel nemá žádná práva⁸⁷ a tím ani pro Boha nevyplývají žádné povinnosti. Tím, že by zákony omezovaly samotného Boha, jak je to ukázáno v příběhu Narnie, by se svoboda Boží a její moc racionalizovala a následně velmi omezovala.⁸⁸ Tím by se transcendentnost a neuchopitelnost Boha samého velmi degradovala. Tak by se mohla zvyšovat moc hříchu a tím i omezovat moc Boží, což je z teologického hlediska myšlenka zcela nepřipustná.

V příběhu samém jsou určité momenty, které mohou k Anselmově teorii více odkazovat. Musíme však mít na paměti, že prvotní motivací Aslanovy oběti za Edmunda je láska. Tím se myšlenka hlavního motivu satisfakce, i když je v příběhu určitým způsobem naznačena, smazává.

6.3 **Communio v postavě Lva Aslana**

Ve třetí podkapitole se zaměříme na společenství, tvořené samotnou přítomností mocného Lva. Důležitými motivy v této části pak budou obnovení jednoty rodinného kruhu dětských protagonistů a dále pak začlenění této rodiny do kruhu společenství s celou armádou Aslana.

Sám vládce Narnie se v příběhu vydává pro toho nejmenšího z rodiny Pevensiových. Edmund je zachráněn, Aslan mu pomáhá v přijetí sama sebe a tím ho přivádí do rodinného společenství. Obnovuje tak vztahy mezi Edmundem a všemi ostatními z rodiny. Pomáhá jim přijmout Edmunda a ukázat, že jeho provinění je smazáno jak u samotného Lva, tak i členů

---

⁸⁶ Srov. POSPÍŠIL, C, V. *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*, s. 271.

⁸⁷ Srov. POSPÍŠIL, C, V. *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*, s. 269.

⁸⁸ Srov. POSPÍŠIL, C, V. *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*, s. 270.

jeho rodiny. Pomáhá tak znovu semknout rodinu dětských protagonistů jak navzájem, tak i s celým společenstvím.

Z teologického hlediska pak hraje společenství pro člověka jeden z nejdůležitějších aspektů jeho vlastní existence, a to jak společenství s Kristem, tak i společenství s ostatními. Dětské protagonisty by nikdy nedokázali porazit královnu, kdyby všichni, jak v kruhu rodinném, tak s Aslanem a jeho armádou nedrželi pospolu a netvořili společenství. Takové společenství může významově souznívat i se svátostným *communium* již zde na Zemi. V teologické perspektivě tak poznáváme, že jako Aslan spojuje dětské účastníky v novou rodinu, tak i Kristus působí, že vzájemné vztahy jak s ním, tak s ostatními nabývají nové dimenze a kvality.⁸⁹ Kristus tak jako Aslan spojuje hříchem rozdělené syny Adamovy a dcery Eviny a tím obnovuje jednotu chtěnou Bohem,⁹⁰ jednotu, která je zemi Narnie vlastní. Rozdělení rodiny dětských účastníků tak i rodiny celé Narnie působí královna. Hřích vede k rozpadu vztahů v rodině, k rozpadu samotného společenství.⁹¹ Tento rozkol však Kristus napravuje, všechny sjednocuje a tím tvoří i určitou mesiánskou budoucnost, která tuto jednotu předpokládá a naplňuje.⁹²

6.4 Spása v jednotě s Kristem

Poslední část této kapitoly je zaměřena na konečnou korunovaci, kterou Lev Aslan završuje celý příběh dětských protagonistů. Hlavním tématem je zde korunovace dětí, vláda všech čtyř dětských účastníků a jejich konečná proměna.

Vyvrcholení příběhu je významově znázorněno konečnou korunovací všech dětských protagonistů. Všechny čtyři děti usedají na trůny, čímž se naplňuje proroctví. Tím je konečně pak dosažena dětská proměna, z prostých dětí se stávají vládci celého světa. Z obyčejně oděných dětí se tak stávají svátostně oblečení vládci, mající moc nad celým kouzelným světem.

Tato proměna může korespondovat s posledním cílem člověka. Celý život pak člověk spěje k té poslední korunovaci, která by završila jeho cestu. Cíl člověka, jak již jsem uvedl výše, je konečná iniciace v Ježíši Kristu⁹³, kde se touto korunovací v příběhu děti dostávají na stejnou úroveň, jako je Lev Aslan. Korunuje je sám Aslan a tím symbolicky předává svoji moc do rukou

---

⁸⁹ Srov. CONGAR, Y. *Za církev sloužící a chudou*, s. 61-62.

⁹⁰ Srov. MTK, *Společenství a služba: lidská osoba stvořená k Božímu obrazu*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 31.

⁹¹ Srov. LYONNET, S. Prvotní hřích. In *Slovník biblické teologie*, s. 128.

⁹² Srov. BOUBLÍK, V. *Teologická antropologie: člověk v Kristu Ježíši*, s. 78.

⁹³ Srov. Mt 5, 48.

děti, stejně tak i Bůh bere lidskou úlohu jakožto spolupracovníka na království Božím velmi vážně.⁹⁴ Je potřeba vyzdvihnout důležitou symbolickou skutečnost, kterou je počet dětí usedajících na trůny. Samo proroctví v příběhu praví, že pokud neusednou všechny čtyři děti na trůny, proroctví se nenaplní. Číslovka čtyři je v biblickém pojetí číslovkou, která objímá celý svět.⁹⁵ Můžeme připomenout knihu Daniel, která se zmiňuje o číslovce čtyř, zahrnující celý svět.⁹⁶ Mluvíme-li tedy o čtyřech dětech z jedné rodiny, může tato skutečnost reprezentovat celý svět, celé lidské společenství,⁹⁷ předurčené ke spáse a vládě s Ježíšem Kristem. Tato teze nás pak přivádí k myšlence, že Boží spása a konečné patření na Boha není vyhrazena jenom určitému počtu lidí. Akt korunovace čtyř dětských protagonistů a staré proroctví, které provází celý příběh, můžeme interpretovat jako předurčenost každé lidské bytosti k bytí s Bohem. Tato předurčenost může být nejlépe vystižena prvním listem Petrovým, který praví: „Vy však jste rod vyvolený, královské kněžstvo, národ svatý, lid náležející Bohu, abyste hlásali mocné skutky toho, kdo vás povolal ze tmy do svého podivuhodného světla.“⁹⁸ Takovouto předurčenost mají děti v kouzelném světě a takovou má i každá lidská bytost, která patří Bohu.

Závěr

Ve své práci jsem se pokusil poukázat na teologický potenciál filmového díla *Letopisů Narnie: Lev, čarodějnice a skříň*. Dle mého soudu jsem tak z filmového zpracování vybral několik nejdůležitějších témat a ta jsem se snažil vyložit ve světle křesťanské víry. V závěru této práce se pokusme shrnout to, jakým způsobem filmové dílo *Letopisů Narnie: Lev, čarodějnice a skříň* odkazuje ke skutečnosti křesťanské zvěsti.

Filmové dílo nám ukazuje člověka jako lidskou bytost, která je na své životní cestě přivedena k neznámé skutečnosti, k realitě zcela nové, než jakou do té doby znala. Na tuto realitu lze nahlížet jako na uvědomující si život s Bohem. Člověk pak otevřený a ve víře hledající zažívá nový svět. Tím, že ve víře vstupuje do současného světa, stává se pro něho tento svět zcela novým prostorem, vše pro něho nabývá nového významu. Postupně začíná poznávat, že život, který žil do té doby, je pouhým stínem života, jenž na něho čekal a který začíná postupně objevovat. Lidská bytost tak přestává na svět okolo sebe nahlížet jenom

---

⁹⁴ Srov. PETRÁČEK, T. *Sekularizace a katolicismus v českých zemích: specifické rysy české cesty od lidové církve k nejateističtější zemi světa*, s. 101.

⁹⁵ Srov. Gn 2, 10.

⁹⁶ Srov. HELLER, J. *Symbolika čísel a její původ*, s. 9; Dan 8, 8.

⁹⁷ Srov. HELLER, J. *Symbolika čísel a její původ*, s. 9.

⁹⁸ 1Pt 2, 9.

vlastním zrakem, ale i zrakem víry, díky němuž vidí mnohem více než člověk nevěřící. Díky tomuto pohledu si tak člověk začíná uvědomovat, co je jeho cílem a jakou roli v životě hraje on sám.

Lidská bytost však následně zakouší svoji slabost a náročnost cesty na ni čekající. Objevuje, že je obklopena hříchem, a co víc, že sám hřích ji ovládá a uvěznuje v touze člověka po moci a slávě. Člověk pak sám sebe vidí jako postavu Edmunda, uvězněného v zámku zlé čarodějnice. Vidí sama sebe celého pošpiněného a zraněného hříchem⁹⁹ jak vlastním, tak hříchem tohoto světa, hříchem dědičným. Člověk postupem své cesty nalézá sama sebe uvězněného v různých závislostech, touhách, chtíčích, hříchu. Tento hřích, tato závislost, touha po moci, se pro něho stává přímo nepřekonatelnou překážkou a jeho vlastním vězením.

Do této temnoty, do lidského vězení však přichází sám Kristus. Přichází do konkrétního lidského života a pomáhá člověku v plné realizaci jeho osoby. Odpouští lidské bytosti všechny její viny a pomáhá jí začít žít. Mění člověka zaměřeného na vlastní touhy, uvězněného ve svém strachu a pomáhá mu vykročit ze sebestřednosti vlastní individuality zpět do společenství svých bratří a sester. Lidská bytost nachází sama sebe v Kristu, ten ji přijímá do svého společenství církve, pomáhá napravit vztahy ve společenství.¹⁰⁰ Ten člověka pozvedá a pomáhá mu v úplném naplnění jeho vlastní osoby.

Tato práce tak podává náhled do křesťanské víry skrze filmové zpracování *Letopisů Narnie*. Ukazuje nám nejdůležitější filmové momenty významově souznívající s Kristovým spásným dílem. Děti představují nezastupitelnost a důležitost lidské bytosti před Bohem, hřích je ukázán jako podstatné narušení vztahů, přímo jako zrada celého společenství. Aslan jako Kristus svobodně se vydává za nepatrného a tím pomáhá lidské bytosti v její skutečné realizaci.

---

⁹⁹ Srov. *MTK, Společenství a služba: lidská osoba stvořená k Božímu obrazu*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 33.

¹⁰⁰ Srov. Lk 3, 3-6.

Použitá literatura

BOUBLÍK, V. *Teologická antropologie: člověk v Kristu Ježíši*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001. 189 s. ISBN 80-7192-490-3.

BOUŠE, B. *Malá katolická liturgika: tradice, kritika, budoucnost*. 1. vyd. Praha: Vyšehrad, 2004. 229 s. ISBN 80-7021-709-X.

Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona : (včetně deuterokanonických knih) : český ekumenický překlad. 13. vyd. Praha: Česká biblické společnost, 2007. 1387 s. ISBN 978-80-85810-56-1.

CARPENTER, H. *The Inklings: C. S. Lewis, J. R. R. Tolkien and Their Friends*. London: Harpercollins, 2006. 287 s. ISBN 9780007748693.

CONGAR, Y. *Za církev sloužící a chudou*. Vyd. v KN 1. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1995. 130 s. ISBN 80-7192-006-1.

GUARDINI, R. *Svět a osoba*. 1. vyd. Svitavy: Trinitas, 2005. 166 s. ISBN 80-86885-02-X.

HELLER, J. *Symbolika čísel a její původ*. Praha: Pastorační středisko při Arcibiskupství pražském, 2003. 34 s.

HOJDA, J. *Obrazy člověka ve vybraných dílech literatury a filmu 20. století: teologicko-antropologické interpretace*. 1. vyd. Ostrava: Moravapress, 2013. 85 s. ISBN 978-80-87853-04-7.

HOJDA, Jan. *Muž a žena v próze Jaroslava Durycha: hledání teologicko-antropologického smyslu*. Praha: Dauphin, 2011. 263 s. ISBN 978-80-7272-325-6.

HOJDA, J. Dětství člověka a Boží otcovství. MKR Communio 13, 2009, č. 4, s. 537-544. ISSN 1211-7668.

HOŠEK, P. *Cesta do středu skutečnosti: směřování k nebeskému cíli duchovní pouti v myšlení a díle C. S. Lewise*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2014. ISBN 978-80-7325-347-9.

HOŠEK, P. *Kouzlo vyprávění. Proměňující moc příběhu a „křest fantazie“ v pojetí C. S. Lewise*. Praha: Návrat domů, 2013. 128 s. ISBN 978-80-7255-293-1.

Katechismus katolické církve. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1995. 514 s. ISBN 80-7192-473-3.

LÉON-DUFOUR, X; (ed.). *Slovník biblické teologie*. Vyd. 5. Velehrad: Křesťanská akademie, 1981. 658 s.

LEWIS, C. *K jádru křesťanství*. 3. vyd. Praha: Návrat domů, 2011. 237 s. ISBN 978-80-7255-264-1.

LEWIS, C. *Letopisy Narnie*. Praha: Orbis pictus, 1991. 112 s. ISBN 80-85240-04-1.

LYONNET, S. Prvotní hřích. In *Slovník biblické teologie*. Vyd. 5. Velehrad: Křesťanská akademie, 1981. S. 128-134.

MARTINEK, R. *Všechny barvy církve: barevnost křesťanského oděvu a její význam v tradici západní církve*. 1. vyd. Ostrava: Moravapress, 2014. 103 s. ISBN 978-80-87853-09-2.

- MTK, *Společenství a služba: lidská osoba stvořená k Božímu obrazu*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005. 62 s. ISBN 80-7192-971-9.
- MUCHOVÁ, L. *Vyslovit nevyslovitelné: didaktika uvádění do světa symbolů*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2005. 243 s. ISBN 80-7325-075-6.
- PETRÁČEK, T. *Předobrazy Krista ve Starém zákoně*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007. 78 s. ISBN 978-80-7195-192-6.
- PETRÁČEK, T. *Sekularizace a katolicismus v českých zemích: specifické rysy české cesty od lidové církve k nejateističtější zemi světa*. 1. vyd. Ostrava: Moravapress, 2013. 134 s. ISBN 978-80-87853-05-4.
- POSPÍŠIL, C, V. *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*. 2. vyd. Praha: Krystal OP, 2002. 330 s. ISBN 80-85929-53-8
- RICHARD VON SANKT-VICTOR. *Die Dreieinigkeit*. Einsiedeln: Johannes-Verlag, 1980. 227 s. ISBN 3265102203.
- RIGAUX, B; GRELOT, P. Zjevení. In *Slovník biblické teologie*. Vyd. 5. Velehrad: Křesťanská akademie, 1981. S. 613-618.
- ROHR, R. *Adamův návrat: mužská iniciace*. 1. vyd. Praha: Vyšehrad, 2005. 174 s. ISBN 80-7021-784-7.
- SAINT-EXUPÉRY, A. *Malý princ*. 12. vyd. Praha: Albatros, 2005. 94 s. ISBN 80-00-01462-9
- ŠIRKA, Z; JANDEJSEK, P; PANAITESCU, C. a kol. *Hermeneutika zkušenosti v křesťanské tradici*. 1. vyd. Praha: Evangelická teologická fakulta Univerzity Karlovy, 2014. 223 s. ISBN 978-80-260-7183-9.
- ŠTECH, F. Nečitelnost krajiny a hermeneutika mystéria: několik poznámek ke vztahu krajiny a náboženské zkušenosti. In *Hermeneutika zkušenosti v křesťanské tradici*. 1. vyd. Praha: Evangelická teologická fakulta Univerzity Karlovy, 2014. S. 31-53.